

JUTRO

Upališ list koji ti na jeziku trune, upališ poste koren, iz koga zemlja izleće; upališ pesak od kože, do strune, upališ poste vosak i ludo sveće.

Upališ gramade, zeleni vriskaj juna o sviralo popeta u osvit nađene reči. Upališ uši, ose, prostore ispod duga gde sada moj kraj pred mojim početkom
(kličti).

Upališ voćku opalu, njen miris u letu, upališ dvore koje munje od crta grade. Upališ kocku sna, crvenu moju osvetu i pevač: svetovi se spuštaju u saće, svetovi se iz svoje glave vade, svetovi me ovi provode kroz sunčevo hrašće.

DRUGO JUTRO

Putuj. Skazaljke same u vrtu lik moj dovršavaju kod deca. Putuj. Zito zagrcnuto sanja svoj lepi dan u miru meseca.

Putuj, beonično moja, prijava lepota u kojoj zbunjeno jezero čami.

Dve reke se tuku na izvoru.

Dve šumske zore moj teš, moje ištežuće, moj glas ko jabuku na dnu neba dvore.

Putuj ko što putuje ruža, ko što nisi moju kožu ljupke putuju meduze.

Putuj, ljubavi, putuj dok snuju zvezde svoj krik, svoju lepršavu moru.

PODNE

Vrteška na dnu sjaja, crvenila što talas nam iznad vida preseca. O prostori, o cvetovi, o alke u viru zlata zarade,

o male životinje u paklu bori dok sanjam svoje kosti zila na jeziku, prebelom suncu u grlu. Kako da počne ta biljka svoj ponovni put do žara, do svetle magije dok poje me međim piština samoće.

Poči, slasti naivno sagorela, poči, malo proleća u žilisti budućih
(kličti), poči, mudra suvo pobešla od tela u reč sa svetlim dužinama, u ništavnju i moćnu obalu voća.

KAP, VELIKI VAL

Eto nas opet, o draži opasana cvetom koji ne raste samo se širi, koji pliva od naše samoće do kopna na kom
(počivna)

druga zbilja, drugi metak. Eto nas, živ sliu zelenila u kapi ispod naših reči sa svetom stavljenim u cev, u blagu geometriju sna preko kog preleće zemlja, preko kog koračaju deca, majušni listovi bivšeg vida zveri što se u svojoj bistriju od leta noć ulvaće.

Eto nas, o kakav početak ova nam štima na ramena svila, ova nam ptica priljubljena uz let u pesmu ostavila.

Eto nas državice, reči, moreuzi, eto nas pusta Moravo iznad zora, eto nas golema pčelo iz osвете što guta semenje i mirise, svaki u svojoj pevamo suzi.

Iza zida ne beše ničeg sem puta koji je vodio prema groblju. U daljini se ne nazirale livade nad kojima se, tog leta, prostirala čista belina neba sa upornim i nepomičnim suncem. Sa ove strane zida susrekači su se inoj otac i divlje bilje u vrtu. Mislim da su livade i sunce bili dovoljno sebi, otac i vrt sebi. A ja sebi. Šišušala sam, jutrom, kako, uz prigušen ošav smeha, bilje buja. On je danima vezivao grane, stezao ih zicama i konopcima, ali one su se uporno opirale i prenalstale žit. U tom beskonačnom zelenilu našeg vrtja bio je mir koji se ugnjezdio duboko u naš život, bez koga mi ne bismo mogli. Samo su, pred veće, deca koja su se pela na zid, prekidala naš mir, lomila grane i bacala kamenje. Ja sam se sidanjala od dece, iako njihovi pogledi nisu mogli da prodru u naš vrt. Šišušala sam kako se, sve do kasno u noć, pod prozorom iza zida, gomilaju glasovi o mojoj bolesti. O otca je udarao i taložio se smeh, dok bih ih gledala kako svojim rukama, kao pipcima, lome i odvlače zeleno bilje.

Jutrom sam se najduže zadržavala u vrtu i brala žute cvetove. Pri svakom dodiru laticе se se otvarale a iz cvetova je izbijao nenadano blag miris. Unosila sam ih u svoju sobu i gomilala ih po stvarima i postelji. U snu, svuda po telu, otvarale su mi se rane, žute poput cvetova. Iz njih je, u tankim mlazevima, tekla providna staklasta tečnost. Ne znam je li to bilo od dodira bilja, ili neka sasvim nova, meni nepoznata bolest.

Moj otac je celo pre pođno bio odsutan i iz naše kuće i iz vrtja. Odlažio se u svoje šetnje. Mislim da je išao samo u jednom pravcu, a njegov put ga je svakodneвно vodio do groblja.

Počelo je to još od sahrane moje majke, a možda je u te šetnje odlazio i pre toga. Ne znam da li je, uz put, stuba. Tu bi, sa malog plakata, čitao novoobjavlјenu saustavljao kod ulaznih grobljanskih vrata, ispred jednog stuba. Tu bi, sa malog plakata, čitao novoobjavlјenu sahranu. Ponekad je pred praznim stubom ostajao duže,

ŠETNJE MOGA OCA

DEVETA PRIČA

VERA BLAGOJEVIĆ

čekajući da se pojavi grobar i da obesi svoje ispisani, crno ukovireni, posmrtni plakat. Nestrpljivo je gledao kako ga približa sa dva eksera, čekao da se grobar, obavivši svoj posao, udalji, a onda se približavao i na miru čitao ime pokojnika čija će se sahrana obaviti u toku dana. Posle toga se vraćao kući. Nikada nisam primećivala njegov dolazak. Oula bih samo njegov tihi, šuštavi glas kako, među biljem, ponavlja ime i vreme sahrane. Često su to bila imena naših starih poznanika, ili prijatelja, a ponekad i sasvim nepoznatih ljudi.

Nepримetno, u vrtu, otac me je obavlašćavao o popodnevnim odlascima na sahrane. Ne bismo se polako spremali i stizali tačno na vreme, u povorci, pred ogromnu grobljansku kapiju, ispred koje je sve počinalo i iza koje se sve završavalo.

Svakodneвно sam, sa velikom radozalošću, iščekivala svoga oca, iz šetnje. Ponekad se vraćao kasno u noć, nem i premoran od čekanja. Znala sam da toga dana nije bilo mrtvih. Bili smo oboje tužni i naš bi dan ostajao prazan. Nem i sumrak, klonuli bismo jedno pored drugog. Dodala se uvlačila u nas sve do sledeće sahrane.

Posle završene sahrane, obično sam se moj otac i ja, tiho gubili iz mase prisutnih i polako prilazili stubu na kome je lepršao posmrtni plakat. Još jednom bismo poluglasno, sa dubokim poštovanjem, pročitali ime pokojnika, čije je telo već ležalo, u miru, pod svežom zemljom. Onda je otac pažljivo, da ne ošteti hartiju, izvlačio dva eksera, skidao plakat i žurno koračajući odnosiš bismo ga kući.

Dugo i brižljivo smo sakupljali te crno ukovirene listiće i sa velikom pažnjom unosili ih u našu kuću. Oni su bili jedine stvari nam nepodno potrebne i, ujedno, o njima smo jedino vodili brigu. Po reči unapred bilo poslagana i zaključana malim kantaćem u kutiji, koja je nekada služila za nakit moje majke. Čuvali smo te već požutele hartije i strahovali da se koja od njih ne izgubi. Bojali smo se da nestankom makar i jednog listića ne poremetimo red umiranja i red naših mrtvih i živih prijatelja. Znali smo da bi, slučajnim gubitkom nečijeg imena iz majčine kutije za nakit, nastao opšti metež. Tada bi, sigurno, našeg već mrtvog prijatelja svršali u žive, zaboravljajući njegovu sahranu, i sve sahrane na koje smo odlazili. Iako su svi odavno prestali nas da posećuju, mi bismo se ipak nedelno iščekivali da će nas obići izmenada da, bar u vreme praznika.

Kutija nam je pomagala u mnogo čemu. Bez nje ne bismo mogli, ali o njoj nikada nismo razgovarali. Ona je uvek bila prisutna u nama, smanjena i uvučena u naše duše, mišvana najlepšim mislima. U časovima odsede, moj otac i ja, zavlatali smo se u tihi ugođ njegove sobe, i on bi, iz svoje postelje, izvlačio kutiju, odvećivao stare tkanine i konce kojima je bila obmotana i vezana. Ja sam zatvarala vrata i proaore, da slučajni veter ne raznese listiće. Sedala bih uz oca i gledala, širom otvorenih očiju, kako polako vadi ključ. Taj ključ, najmanji koji sam ikada videla, čuvao je u skrivenom džepu svog sivog prsluka. Mislim, samo zbog tog skrivenog džepa, prsluk je na njemu bio i za vreme sparnih, letnjih dana. Sa prividnom blaagošću i uživanjem, otac je zagledao sjajni ključ, a zatim ga svojom suvom, drhtavom rukom prinosio maloj bravi. U tim trenucima njegove oči, svaki put sve dublje, tonule su u sivu vodnjikavu tečnost koja ih je izmenada ispunjavala.

Čitave smo sake provodili kraj otvorene kutije. Računali smo koliko prijatelja nam je ostalo izvan njene sađržine, na koje, na koje možemo da mislimo i koji mogu da nas iznenade svojim dolaskom, ne stvajući od moje bolesti, o kojoj su se sve više širili glasovi. Mogli smo, samo uz pomoć naše kutije, da izbrojimo one kojima je još trebalo poći na sahranu.

Posle tih preračunavanja, zamorena, odlazila sam u svoju sobu i tonula u duboki san. Ali moj otac je bio neumoran. Bile su to njegove velike brige i često sam ga videla kako, posle povratka iz šetnji, sa strahom na ukovirenom i bleedom licu, ulazi u svoju sobu i proverava je li kutija na svome mestu. Bila je već prepunjena i otežala. Fazili smo na nju kao na jedinu dragocenost u našoj kući.

Sećam se, pre nekoliko godina, još za života moje majke, sađržina kutije uvek je zasenjavala moj pogled. Obično, uoči odlaska na svečanosti, ulazila sam u majčinu sobu. Ona bi, spremajući se, sedela kraj ogledala. Pažljivo je uzimala kutiju, stavljala je na krilo otvarala. Birala je prigodan nakit za svečanosti. Odi bi joj se zaškrilje, dok sam je, skupljena kraj njenih ngu, zurila u kutiju prepunu blejštavih predmeta. U njoj je majka, celog svog života, skupljala nakit.

Znala sam da tamo ima skupocenih narukvica i šarenih dičduva koje je otac kupovao, iz šale, na velikim vašarima. I sama sam, ponekad, kada su roditelji bili odsutni ulazila u sobu i, zamračivši sva okna, sa kojih je padalo dnevno svetlo, otključavala tu škrinjicu, vadila nakit i vešala ga po stvarima u odaji. Dugo sam išla u krug, od jednog do drugog ugla, pa bih, opijena bljeskom, padala u san.

Na dan majčine sahrane otac je, ispod ruke, nešto kutiju. A kada su majčino telo spustili u zemlju, osam se da je moj otac, stojeći visoko iznad svih okupljenih, otvorio poklopac i po crnoj odori rasuo sve sjajne predmete iz nje. U tom trenu suze i bljesak nakita zamaglili su mi pogled. Videla sam još samo grobare kako nemilosrdno obrušavaju gomile zemlje, čooja je pri padu potnuo odjekivala i skrivala sve.

Posle majčine sahrane prazna kutija ostala je čvrsto stegnuta u očevim rukama. Na izlasku iz groblja, zautstavili smo se kraj stvor stuba; i otac je skinuo oba eksera i posmrtni plakat sa majčinim imenom. Otvorio je kutiju i sve to polako spustio u nju.

U danima koji su dolazili obuzimala me je tuga. Ulažila sam u sobu i, držeći kutiju, dugo milovala njenu hladnu površinu. Znala sam da je prazna i da je sve prošlo. Na njenom dnu tupo su zvečkala dva eksera i čuo se šum hartije. Bio je to prvi plakat.

Mom oca i meni najteže je bilo nedeljno: sve sahrane su se, mahom, obavljale ravnim danom. Kao da niko nije hteo da uprazni i oduzme našu nedeljnu samoću čli da odagna našu dsadu.

Otac je i u nedeljnim prepodnevnima uporno odlazio do stuba iščekivajući da nam nekome pričinu zadovoljstvo, da nedeljno po pođno pođemo na pogreb. Mi smo se, skani veno, nadali da naše čekanje neće biti uzaludno, da će neko pristupiti ispunjenju naše jedine želje. Danas je nedelja. Otac je nešto ranije pošao u svoju

šetnju. Ostala sam u vrtu i gledala žute cvetove, koji su u toku noći klonuli. Na mom je telu sve više rana. Šire se i zadiru duboko u moje udove. Uvek, pred odlazak, otac ulazi u svoju sobu i, dok sam još u polusnu, tkamama steže moje bolesno telo. To je uzalud: otužna tečnost kvasi i probija na sve strane i, pri tome, odaje miris truleži.

Ali jutros, u žurbi, otac je zaboravio na moje ranjavo telo. Prepodne se lomi i odmire. U zelenoj paučini granja, kao kroz stare čipke, razapet je vreli miris dana...

Izmenada se, nad mojim očima, otvara gusta škrnata vazduha i ja vidim oca kako se vraća iz šetnje. Kapi vlaže, otkinute talasajem njegovih koraka, padaju po mom licu i zamagljuju mi pogled. Kroz sivu maglu i natrula stabla čujem njegov glas. Dostize do mene i nestaje duboko u vrtu.

Probijam se kroz zgusnuti zađah bilja. Jezičci oporog zelenog lišća hladno dodiruju i oćudaju moje bolesno telo. Udaraju mi po licu i ostavljaju ožiljke. Oćudnom mi se ukazuje oćevo lice i visoko slabo telo, sivo i prozračno poput senke. To potraja samo trenutak i onda se izgubi u dnu vrtja na zarađoj stazi, u granju...

Uđoh u oćevu sobu i počeh da pripremam njegovo oćelo za sahranu. Za svakodneвне odlaske imao je jedno, već staro i iskrzano. Za ovu priliku, u dnu ormara, pronadoh njegovo svećano oćelo. Verujem da je poslednji put obukao na majčinoj sahanji, ja sam prepomagala to isto oćelo i na njihovoj venčanoj fotografiji. Stresla sam dugogodišnju prašinu. Mislim da sam se, dodirujući ga, zbudeno prisecala svećanosti iz oćevog života.

U sobi nadoh svoju crnu večernju haljinu. Bila je još oćuvana i samir. Na oćemu sam nju mogla da obučam za nedeljni pogreb. Još uvek je, na prsima, stajao prikačen cvet, od pre toliko godova, sa moje poslednje zabave. Skidoh ga pažljivo, strahujući da se, pri dodiru, ne raspe u prah.

Spremanje ne potraje dugo Hitala sam. Nestrpljiva povorka je već čekala. Začas zastadoh kraj ogledala. U sjajnoj površini videh sivo opušteno lice i pramenove, sasušene i spaljene.

Nadoh se u gomili ljudi. Bile su to oko mene tamne oćore u kojima su koraćala nepoznata lica, oćore sa već izumrlim mirisom stariosti, u kojima su se ljudi videli beskonačnom belom stazom, u dugoj zbijenoj povorci. I, kao da su svi, sa umorom u oćima, već dugo, već satima hodali. Iznad crnih prilika, od umora i znoja, dizala se laka para. Svi smo išli, hitajući, ka ogradi, ka starom groblju, koje magićno privlači, kao jedinog izlaz iz užarene vrelne dana. To groblje bilo je jedinog cilja za predah.

Siva izmaglica obavijala je povorku i ćinilo se da su svi prisutni u zajedničkom mećom i lepršavom sanduku, na putu do grobljanskih vrata.

Vladala je mir. A gore, na užarenom nebu, nabrekli od svetla, zjapilo je sunce kao velika rana. Niz čiste, prave zrake, utisnute kroz upređeno oćelo, pretakala se svetlost u moje umorno telo. Blejštava poplava silvala mi se niz slepoćnice. Držala sam u ruci zaboravljeni beli cvet i sećala se svoje poslednje zabave, koja je, uskovitalano, sve jasnije prodirala iz mene.

Povorka se sužavala. Osećala sam da će koža početi da popušta, da prska od svetla koje ju je, natoćeno, sve više nadimalo. Pomislih da lićim na ogromni plik u toj masi, i da je dovoljno samo dođat nećijeg tamnog tela, pa da se rasplinem, gore, visoko, iznad svih, u vrelini vazduha.

Ništa se nije ćtilo. Ni krik ptica koje su nas pratile. Pozlaćena sľova i ivotce tamnih, sveže oćobojenih dasaka blejštala su i sve se razlivalo i kapalo. Smotla sa škrinje rastoćila se i padala po telima i bledim prilikama u povorci.

Sve se ljućlalo, išlo u krug, u mirisu sveže zemlje. I samo bi se izmenadi uzdah kaito uzdigo i tonuo u paućinaste mreže neba koje su padale po nama. Obavijale nas.

Zemlja je klicila. Rućkla se u dubinu. Bacih svoj beli cvet, i on se raspadne pri udaru o telo.

Na izlasku iz groblja zastadoh. Iz starog, istoćenoćnog stuba izvadih dva eksera i ćvrsto stegnul malog posmrtni list koji mi pade na grudji.

Bila sam ponovo u vrtu. Na licu mi je lećala prećršt žutih cvetova. Sunćevi zraci su se probijali kroz zelenilo, preko zida, i zadirali u cvetove na moćjoj kćlji pretveravajući ih u male otrovne nabe. ćvrsto sam držala u ruci dva eksera i razmićljala o njihovoj budućoj upotrebi.

Ćek kasno u noć polako uđoh u sobu svoga oćca i, na njegovu postelju, pažljivo, položih crno ukovireni plakat.